

TİASAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 5, Sayı: 19, Aralık 2018, s. 349-358

Öğr. Gör. Ahmet UYAR

Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya M.Y.O,
ahmet_uyar23@hotmail.com

Öğr. Gör. Ali BİRVURAL

Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya M.Y.O,
a.birvural@gmail.com

Öğr. Gör. Akın KARAKUYU

Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya M.Y.O,
karakuyuakin@gmail.com

ÖN LİSANS ÇOCUK GELİŞİMİ BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVRE SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Özet

Araştırmamızda ön lisans çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin çevre sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, 2017-2018 öğretim yılında Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi Bölümü ikinci sınıfında öğrenim gören 20 öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem belirlenirken basit tesadüfi örneklem seçim yöntemi kullanılmıştır. Görüşme formundaki soruların öğrencilere sorulması ve alınan cevaplar ile veriler toplanmıştır. Bu veriler içerik analizi yöntemiyle incelenerek temalar oluşturulmuştur.

Araştırma bulgularında günümüzdeki çevre sorunlarının neler olduğuyla ilgili olarak öğrenciler; *hava kirliliği (n=15)*, *su kirliliği (n=13)*, *gürültü kirliliği (n=9)*, *yeşil alanların azalması (n=8)* şeklinde, günümüz çevre sorunlarına çözüm önerisiyle ilgili olarak öğrenciler; *eğitim verilmesi (n=9)*, *sanayi tesislerinin uygun şartlarda kurulması (n=8)*, *ağaçlandırmanın artırılması (n=7)*, *doğayı koruma kanunlarının çıkarılması (n=7)* şeklinde, aldıkları “Çocuk ve Çevre” dersinin faydalarının neler olduğuyla ilgili olarak öğrenciler; *çevre bilgisi (n=11)*, *çevreye*

karşı bilinçli olma (n=8), çevreye duyarlı olma (n=5) şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Çevre, Çevre sorunları, Çözüm önerileri

**ASSOCIATE DEGREE CHILD DEVELOPMENT DEPARTMENT
STUDENTS' OPINIONS ON ENVIRONMENTAL PROBLEMS AND ON
SOLUTION PROPOSALS**

Abstract

Content-analysis method was employed in our study in order to analyze opinions of the students studying at associate degree child development department on environmental problems and on solution proposals. The study group of the research included 20 second grade students studying at Child Development Program of Mustafa Kemal University Antakya Vocational School in 2017-2018 academic year. Simple random sampling technique was applied for determining the sample. The data were collected by asking the students the questions in the interview form. Themes were created by analyzing the data by content analysis.

The findings revealed that the students' opinions about today's environmental problems were "air pollution (n=15), water pollution (n=13), noise pollution. (n=9) and decrease in green spaces (n=8). Moreover, their opinions about solution proposals for today's environmental problems were; giving education (n=9), building industrial plants under favorable conditions (n=8), increasing plantation (n=7), making law on nature conservation (n=7). Finally, their opinions on the benefits of "Child and Environment" lesson were environmental knowledge (n=11), consciousness of environment (n=8), awareness towards environment (n=5).

Keywords: Environment, Environmental problems, Solution proposals

1. GİRİŞ

Çevre, insan faaliyetleri ve canlı varlıklar üzerinde hemen ya da belirli bir süre içinde dolaylı veya dolaysız bir etkide bulunabilecek fiziksel, kimyasal, biyolojik ve toplumsal etkenlerin belirli bir zamandaki toplamı olarak tanımlanmıştır (Keleş ve Hamamcı,1998). Diğer bir ifadeyle çevre, canlıların tüm yaşamları boyunca birbirleriyle ilişkilerini sürdürdükleri ve karşılıklı olarak etkileşim içerisinde buldukları doğal ortamdır. Yaşam ve çevre birbirlerine bağlı olduğu için çevre tüm canlılar için önemli bir unsurdur. Bunun yanında insan hayatı ve doğal yaşam birçok denge üzerine kurulmuştur. Bu dengelerden belki de en büyüğü insanın çevresiyle oluşturduğu ilişkidir. Bu doğal dengeyi oluşturan zincirin halkalarına dışarıdan yapılan etkiler bu dengenin olumsuz yönde etkilenmesine ve çevre sorunlarına neden olmaktadır (Genç ve Genç, 2013).

Çevre insanların etkisiyle çabuk bozulabilecek bir yapıya sahip olmamakla birlikte, insanların doğayı yıllarca tahrip etmesi, gelişen teknoloji, kalkınma politikaları, kentleşme, savaşlar, nükleer denemeler, sanayileşme, sınırsız ve bilinçsiz tüketim, nüfus artışı, doğal kaynakların israf edilmesi gibi sebeplerle çevreye zarar verilmiştir (Özlü, Keskin ve Gül, 2013).

TİDSAD

Günümüzde çok çeşitli çevre sorunlarıyla karşılaşmaktadır. Bugünkü durumdan hareketle gelecekte daha büyük sorunların olabileceği endişesi gün geçtikçe artmaktadır. Su kaynaklarının azalması ve kirletilmesi, küresel ısınmaya bağlı iklim değişiklikleri, yeşil alanların azalması, canlı türlerinin neslinin tükenmesi, sera gazları, nükleer atıklar, kuraklık, toprak kirliliği, erozyon, asit yağmurları, biyolojik çeşitlilikte yaşanan değişimler, deniz kirliliği, sanayi atıkları ve katı atıklar, gürültü kirliliği ve geri dönüşüm gibi sorunlar bugün karşı karşıya kaldığımız en önemli ve belirgin sorunlardan bazılarıdır. Bu sorunların çözümünde ise gerek uluslararası gerekse ulusal düzeyde çeşitli politikalar geliştirilmelidir (Yılmaz ve Gültekin, 2012).

Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF)'nin yayımladığı “2006 Yaşayan Gezegen Raporu”, gezegenimizdeki doğal kaynakları tarih boyunca görülmemiş bir hızla tüketildiğinin ve doğal ekosistemlerin yok edildiğinin altını çizmektedir. Çevre sorunlarının önüne geçilebilmesi, çevremizin korunabilmesi, geliştirilebilmesi ve iyileştirilebilmesi için, öncelikle tek tek tüm bireylerin çevreye karşı olan bakış açılarının ve değer yargılarının sorgulanmasına ihtiyaç vardır. Hızla değişen dünyamızda çevre sorunlarının bugünkü boyutlarına ulaşmasının doğuracağı tehlikeli durumların son bulması adına; konunun ciddiyetinin tüm uluslara duyurulması ve alınabilecek önlemlerin bir an önce alınması gerekmektedir (Bilim, 2012).

Bir sorunun çözümü, öncelikle o sorunun iyice kavranmasına ve bu sorunu meydana getiren sebeplerin yok edilmesine bağlıdır. Bu çözüm, çevre sorunlarını da içine dâhil edebileceğimiz tüm sorunlar için geçerlidir. Çevre sorunlarını teknik bir problem olarak gören “Sığ Çevreci” mantık ile çözmek pek de mümkün değildir. Çevre sorunlarına çözüm; insan ile doğa arasındaki ilişkiyi tekrardan gözden geçiren, insanla doğayı yeniden barıştıran ve anlamlandıran, bilim ve teknolojinin temellerine dayanan, çözümde herkesin katılımının olduğu derin bir çevre eğitiminden geçmektedir (İleri, 1998).

Çevre eğitiminin en önemli amacı; çevresel sorunların farkında olan, doğayı koruyan, doğaya zarar verenleri uyaran, çevresine duyarlı, çevreye karşı olumlu tutum ve davranışlara sahip bireyler yetiştirmektir. Çevreyle ilgili bu bilincin küçük yaşlardan itibaren tüm bireylere aktarılması oldukça önemlidir. Bu noktada sağlık, sosyal hizmetler ve eğitim gibi birçok kolda çalışan ve geleceğin nesli dediğimiz evlatlarımızı emanet ettiğimiz ön lisans çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin çevreye olan duyarlılığı oldukça önemlidir.

2. Yöntem

Çalışmamızda ön lisans çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin çevre sorunları ve çözüm önerileriyle ilgili görüşlerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir.

2.1. Çalışma Deseni

Çalışmamız nitel araştırma desenlerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşmeciyeye büyük hareket ve yargı serbestisi veren, esnek, kişisel görüş ve yargıların kökenlerine inmeyi sağlayan bir görüşme şeklidir (Karasar, 2009).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2017-2018 öğretim yılı bahar yarıyılında, Mustafa Kemal Üniversitesi Antakya Meslek Yüksekokulu Çocuk Gelişimi programı ikinci sınıfında öğrenim

gören 20 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken örneklem seçim yöntemlerinden basit tesadüfi örneklem seçim yöntemi kullanılmıştır. Basit tesadüfi örnekleme evrendeki birimlerin listelenmesini içerir. Daha sonra, listesi hazırlanan birimlerin hangilerinin örnekleme alınacağına tesadüfi olarak karar verilir. Her bir birim örnekleme girmedi eşit şansa sahiptir ve birinin örnekleme girmesi diğerinin seçilme şansını etkilemez (Balcı, 2005).

2.3. Veri Toplama Aracı ve Süreci

Veri toplama sürecinde kullanılan görüşme formu; Günümüzdeki çevre sorunları nelerdir?, Günümüzdeki çevre sorunlarına çözüm önerileriniz nelerdir?, Almış olduğunuz Çocuk ve Çevre dersinin size sağladığı faydalar nelerdir? sorularından oluşmaktadır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan veri toplama aracındaki sorular açık, sade ve anlaşılır şekilde hazırlanmıştır. Çalışma hakkında öğrenci grubuna önceden bilgi verilmiş çalışmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı bildirilmiş ve görüşme formundaki sorulara içtenlikle cevap vermeleri istenmiştir.

2.4. Verilerin Analizi

Çalışmada ön lisans çocuk gelişimi öğrencilerine sorulan görüşme soruları içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Görüşme sorularına verilen cevaplar araştırmacılar tarafından dikkatle defalarca okunmuş, renkli keçeli kalemle üzeri çizilmiş ya da altları çizilerek kodlamalar yapılmıştır. Ardından birbirine yakın kodlar birleştirilerek temalar oluşturulmuştur. İçerik analizinde temalar görüşme formunda yer alan her bir soru için ayrı ayrı oluşturulmuştur. Tekrarlanan ifadelerin karşılığı sayı değeri olarak belirtilmiştir. Bu sayı değerleri tabloda f değeri olarak belirtilmiştir. Ayrıca bulgularda katılımcıların ifadelerinden doğrudan alıntılar da bulunmaktadır.

3. Bulgular

Çalışmada ön lisans çocuk gelişim bölümü öğrencilerine günümüzdeki çevre sorunları, çözüm önerileri ve aldıkları çevre eğitimi dersinin kendilerine olan katkısı hakkında sorular sorularak görüşleri alınmış ve analiz edilmiştir.

İlk olarak “Günümüzdeki çevre sorunları nelerdir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Günümüzdeki Çevre Sorunlarına İlişkin Görüşler

Görüşler	f *
Hava Kirliliği	15
Su Kirliliği	13
Gürültü Kirliliği	9
Yeşil Alanların Azalması	8
Küresel Isınma	7
Nükleer Atıklar	6
Sanayi Atıkları	6

Ön Lisans Çocuk Gelişimi Bölümü Öğrencilerinin Çevre Sorunları ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

Toprak Kirliliği	5
Evsel Atık	5
Kentleşme Oranının Artması	4
Erozyon	4
Toplam	82

* f değeri aynı görüşü bildiren kişi sayısını belirtmektedir.

Tablo 1 incelendiğinde, günümüzdeki çevre sorunlarının neler olduğuyla ilgili olarak öğrenciler; *hava kirliliği (n=15), su kirliliği (n=13), gürültü kirliliği (n=9), yeşil alanların azalması (n=8), küresel ısınma (n=7), nükleer atıklar (n=6), sanayi atıkları (n=6), toprak kirliliği (n=5), evsel atıklar (n=5), kentleşme oranının artması (n=4) ve erozyon (n=4)* şeklinde görüş belirtmişlerdir. Günümüzdeki çevre sorunlarına ilişkin görüşlere örnek olabilecek alıntılar aşağıda verilmiştir:

K18. Hava kirliliği, küresel ısınma, su kirliliğinin artışı, sanayi atıklarının neden olduğu kirlilik, gürültü kirliliği ve fosil yakıt kullanımı.

K14. Küresel ısınma, hava kirliliği, toprak kirliliği, gürültü kirliliği, çevre kirliliği, su kirliliği.

K15. Su ve atık kirliliği, katı ve tehlikeli atıklar, hava kirliliği, gürültü kirliliği, koku kirliliği.

K17. Yeşil alanların azalımı, hava kirliliği, çöp atıklar, erozyon, yüksek binaların artması.

K11. Gürültü ve ses kirliliği, su kirliliği, hava kirliliği, küresel ısınma, orman yangınları, radyasyon kirliliği, ışık kirliliği, besin kirliliği, asit yağmurları, erozyon.

K10. Hızla artan dünya nüfusu, plansız kentleşme ve sanayileşme, nükleer denemeler, bölgesel savaşlar, verimi artırmak amacıyla kullanılan tarım ilaçları, yapay gübreler ve artan deterjan gibi kimyasal maddelerin kullanımı giderek çevre kirliliğine neden olarak çevre sorunlarının çıkmasına neden olmuştur. Bunun doğal sonucu olarak kirlenen hava, su ve toprak canlıların yaşamını olumsuz etkileyecek boyutlara ulaşmıştır. Başta insanlar olmak üzere tüm hayvan ve bitkilerin yaşadığı doğal ortamın tahrip edilmesidir.

K12. Fabrika atıkları günümüzde oldukça yaygınlaşmaktadır. İnsanlar çevre temizliği hakkında bilinçlenmek yerine gün geçtikçe bu konu hakkında köreliyorlar.

K7. Su ve atık su, katı ve tehlikeli atıklar, hava kirliliği, gürültü kirliliği, koku kirliliği, hafriyat, maden ve inşaat atıkları, insan faktörü.

K20. Hızla artan dünya nüfusu, plansız sanayileşme, sağlıksız kentleşme, yapay gübreler, kimyasal maddeler hava, toprak ve su kirliliğine neden olmakta ve canlıların yaşamlarını olumsuz etkilemektedir. Son zamanlarda geri dönüşüme dikkat çekilse de yaygınlaştırılmamış olması plastik, cam ve metalik gibi maddelerin doğaya nasıl zarar verdiğini olağanüstü sıcaklıktan ve canlıların gitgide yok olmasından anlayabiliyoruz.

K16. Çevre kirliliği, erozyon, hava kirliliği, sel suyu taşkınları, su kirliliği.

K1. Kentleşme oranının hızla artması, su kaynaklarının azalması, küresel ısınma, yeşil alanların azalması, canlı türlerinin neslinin tükenmesi.

TİDSAD

Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi /The Journal of Turk & Islam World Social Studies

Yıl: 5, Sayı: 19, Aralık 2018, s. 349-358

Ön Lisans Çocuk Gelişimi Bölümü Öğrencilerinin Çevre Sorunları ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

“Günümüzdeki çevre sorunlarına çözüm önerileriniz nelerdir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Günümüzdeki Çevre Sorunlarına Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşler

Görüşler	f *
Eğitim Verilmesi	9
Sanayi Tesislerinin Uygun Şartlarda Kurulması	8
Ağaçlandırmanın Artırılması	7
Doğayı Koruma Kanunlarının Çıkarılması	7
Su Arıtma Tesislerinin Kurulması	4
Kaliteli Yakıt Kullanılması	4
Geri Dönüşüm İmkânlarının Artırılması	3
Çevreci STK’ların Artırılması	3
Toplam	45

* f değeri aynı görüşü bildiren kişi sayısını belirtmektedir.

Tablo 2 incelendiğinde, günümüz çevre sorunlarına çözüm önerisiyle ilgili olarak öğrenciler; *eğitim verilmesi (n=9)*, *sanayi tesislerinin uygun şartlarda kurulması (n=8)*, *ağaçlandırmanın artırılması (n=7)*, *doğayı koruma kanunlarının çıkarılması (n=7)*, *su arıtma tesislerinin kurulması (n=4)*, *kaliteli yakıt kullanılması (n=4)*, *geri dönüşüm imkânlarının artırılması (n=3)* ve *çevreci STK’ların artırılması (n=3)* şeklinde görüş belirtmişlerdir. Günümüzdeki çevre sorunlarına yönelik çözüm önerilerine ilişkin görüşlere örnek olabilecek alıntılar aşağıda verilmiştir:

K7. Kaliteli yakıtlar, verimli yakıcılarda bilinçli yakılmalıdır. Yakıcı ve taşıtların yenilenmesi ve bakımları sürekli yapılmalıdır. Her şeyin başı insan ve onun eğitimine bağlıdır. Çevreye duyarlı ve bilinçli insanlar eğitilerek yetiştirilebilir. Ağaç yaş iken eğildiğinden insanları çocuk iken çevre konusunda eğitmek ve bilinçlendirmemiz gerekmektedir.

K19. Arıtma tesisleri kurulmalı ve özenle işletilmeli, yeşil alanlar artırılmalı, orman yangınları önlenmelidir, nükleer enerji kullanımı bilinçli şekilde yapılmalıdır, gürültü yapan kuruluşlar şehrin dışına kurulmalıdır, sanayi kuruluşlarının atıklarını havaya, denize ya da toprağa vermeleri engellenmelidir.

K11. Su kaynaklarının bilinçli yani dikkatli kullanımı, sanayi atıklarının ve kimyasal gübrelerin toprağa atılmaması, orman yangınlarını engellemek adına doğaya cam atıklar atılmamalı ve piknik, kamp ateşlerinin tamamen söndürüldüğünden emin olunmalı, çevre dostu enerji kaynakları tercih edilmeli, fabrika bacalarına filtre takılmalı, ağaç kesimleri azaltılıp ağaçlandırma yapılmalı.

K3. Devlet uygun yönerge, yasalar çıkarmalıdır. Ayrıca insanlar daha da bilinçlendirilmelidir.

Ön Lisans Çocuk Gelişimi Bölümü Öğrencilerinin Çevre Sorunları ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

K1. Ağaçlandırmayı artırmak, su arıtma tesislerini çoğaltmak, hayvan ve bitki koruma kanunları çıkarmak, çarpık kentleşmeyi azaltmak, sağlık ve eğitim hizmetlerinde eşitlik sağlamak, geri dönüşüm imkânları ve çeşitliliğini artırmak.

K18. Fabrikaların zehirli atıkları ve kanalizasyon suları akarsulara akıtılmalıdır. Arıtma tesisleri kurulmalıdır. Kaliteli yakıtlar kullanılmalıdır. Yerel yönetimler çevre sorunlarına daha fazla ilgi göstermelidir. Fosil yakıtlar olabildiğince az kullanılmalı, bunun yerine doğalgaz, güneş enerjisi, jeotermal enerji vb. enerjilerin kullanımı yaygınlaştırılmalıdır. Sanayi kuruluşlarının atıklarını havaya vermeleri önlenmelidir. Nükleer enerji kullanımı bilinçli şekilde yapılmalıdır. Gürültü yapan kuruluşlar şehirlerin dışında kurulmalıdır.

K17. Çevre eğitimini desteklemek, insanların bilinçli olmalarını desteklemek, TEMA vb. vakıfların artırılması, bitki, fidan vb. dikimi artırılması.

K20. Gelecek nesillerin iyi bir çevre eğitim ile yetiştirilmesi sağlanmalıdır. Çevre sorunları için el ele verip daha çok ekip oluşturulmalıdır. Plansız kentleşmeler yıkılarak planlı bir şekilde yeniden inşa edilmelidir. Yeşillik çoğaltılmalı ve bazı alanlar koruma altına alınmalı. Geri dönüşüm kampanyaları artırılmalı, ayrıştırması için çalışmalar yapılmalı.

“Almış olduğunuz Çocuk ve Çevre dersinin size sağladığı faydalar nelerdir?” sorusuna öğrencilerin verdiği cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlar Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Çocuk ve Çevre Dersinin Faydalarına İlişkin Görüşler

Görüşler	f *
Çevre Bilgisi	11
Çevreye Karşı Bilinçli Olma	8
Çevreye Duyarlı Olma	5
Bireysel Farkındalık	4
Çözüm Üretme	4
Etkinlik Yapma	4
Çevrenin Önemini Anlama	3
İkaz Etme	2
Toplam	41

* f değeri aynı görüşü bildiren kişi sayısını belirtmektedir.

Tablo 3 incelendiğinde, Çocuk ve Çevre dersinin faydalarının neler olduğuyula ilgili olarak öğrenciler; çevre bilgisi (n=11), çevreye karşı bilinçli olma (n=8), çevreye duyarlı olma (n=5), bireysel farkındalık (n=4), çözüm üretme (n=4), etkinlik yapma (n=4), çevrenin önemini anlama (n=3) ve ikaz etme (n=2) şeklinde görüş belirtmişlerdir. Çocuk ve Çevre dersinin faydalarına ilişkin görüşlere örnek olabilecek alıntılar aşağıda verilmiştir:

K5. Çevre konusunda bilgilendim ve bilinçlendim. Çevreye daha farklı bir bakış açısıyla bakmamı sağladı. Fakat bu tarz derslerin geliştirilmesi gerekir. Bilgi öğrenme ve ezbere yönelik bir dersin yerine bu dersin birebir çevrede uygulamalı olarak çevreye katkı amaçları güderek verilmesi beni daha mutlu ederdi.

K7. Çevreye karşı daha çok duyarlı ve bilinçli olduğumu düşünüyorum. Çevre sorunları hakkında bilgi sahibi oldum ve bu sorunlara çözüm önerileri sunabiliyorum. Bir çocuk gelişimci olarak çevre eğitimini çocuklara okul öncesinden itibaren verilmesinin gerektiğine inanıyorum.

K17. Çevreye karşı daha duyarlı oldum. Çevreyi temiz tutmaya dikkat ettim. Çevre sorunlarını önlemenin nasıl olacağı konusunda bilgi sahibi oldum.

K13. Farkındalık yarattı, artık daha bilinçliyiz.

K11. Çevre sorunlarımız hakkında biraz daha bilgi sahibi oldum. Bu konuda yapabileceğimiz alternatif fikirler bulmaya teşvik etti. Çocuklarla buluşup yaptığımız çevre etkinlikleri gayet eğlenceli ve faydalı etkinlikler oldu.

K4. Çevreyi daha çok önemsememi, çevre için katkıda bulunmamı sağladı. Çocuklara çevreyi sevdirecek etkinlikler yapmamı sağladı. Çocuklara çevre konusunda daha çok bilinçli davranmama neden oldu.

K9. Çevre hakkında bildiğim bilgileri çocuklara nasıl anlatacağımı öğrendim. Temiz bir çevrenin geleceğimiz için ne kadar önemli olduğunu, insanların sağlıklı bir şekilde yaşamlarını sürdürmesi gerektiğini çocuklarla bildikleri şeyler hakkında sohbet etmeye yönlendirir.

K3. Bu ders ile çevreye daha iyi davranmaya çalışıyorum. Çevre kirliliği konusunda daha bilinçli hale geldim. Doğaya zarar veren insanları uyarıyorum.

4. SONUÇ ve TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmamızda genel amaç, ön lisans çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin çevre sorunları ve bu çevre sorunlarına yönelik çözüm önerileri hakkında fikirlerini incelemektir. Ayrıca ön lisans çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin aldıkları Çocuk ve Çevre dersinin kendilerine sağladığı faydaların neler olduğu incelenmiştir. Çalışmamızda ön lisans çocuk gelişimi bölümü öğrencilerinin tercih edilme sebebi Çocuk ve Çevre dersini almalarından dolayı çevreyle ilgili duyarlılıklarının yüksek olacağı düşüncesidir. Nitekim sorduğumuz sorulara aldığımız cevapları analiz ettiğimizde öğrencilerin çevre konusunda ne kadar bilinçli, duyarlı ve hassas olduğu görülmüştür.

Öğrencileri günümüzdeki çevre sorunlarının; hava kirliliği, su kirliliği, gürültü kirliliği, yeşil alanların azalması, küresel ısınma, nükleer atıklar, sanayi atıkları, toprak kirliliği, evsel atıklar, kentleşme oranının artması ve erozyon olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan çalışmalar dünyadaki genel çevre sorunlarının birçoğunun öğrencilerin belirttiği sorunlarla benzer olduğunu göstermektedir (Baykal ve Baykal,2008; Türküm,1998; Şahin, 2002). Buradan hareketle, öğrencilerin günümüzdeki çevre sorunlarının birçoğunu bildikleri ve çevreye karşı duyarlı oldukları söylenebilir.

Ayrıca öğrenciler çevre sorunlarının çözümüyle ilgili olarak; eğitim verilmesi, sanayi tesislerinin uygun şartlarda kurulması, ağaçlandırmanın artırılması, doğayı koruma kanunlarının çıkarılması, su arıtma tesislerinin kurulması, kaliteli yakıt kullanılması, geri dönüşüm imkânlarının artırılması ve çevreci STK'ların artırılması yönünde görüş belirtmişlerdir. Bununla birlikte öğrencilerin Çocuk ve Çevre dersinin faydalarına ilişkin; çevre bilgisi, çevreye karşı bilinçli olma, çevreye duyarlı olma, bireysel farkındalık, çözüm üretme, etkinlik yapma, çevrenin önemini anlama ve ikaz etme şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuçlarda dikkat çekici nokta, öğrencilerin çevre sorunlarının çözümüne ilişkin görüşlerinde ağırlıklı olarak eğitim verilmesi şeklinde görüş belirtmeleridir. Gerek çevre sorunları ve çözüm önerilerine yönelik gerekse aldıkları çevre eğitiminin faydalarına ilişkin görüşleri birlikte değerlendirildiğinde, öğrencilerin aldıkları çevre eğitiminin öğrencilere oldukça katkısı olduğu söylenebilir.

5. Öneriler

- Okul öncesi eğitimden başlayarak çevre eğitimi zorunlu olarak verilebilir,
- Kamu çalışanlarına çevre bilinci kazandırmak amacıyla hizmet içi eğitimler verilebilir,
- Doğayı koruma kanunlarının denetimi ve yaptırım gücü artırılabilir,
- Çevre sorunları ve çözüm önerilerine yönelik eğitim, seminer ve konferanslar düzenlenebilir,
- Çevre sorunları ve çözüm önerilerine yönelik çalışmalar çevreci STK'ların da desteği alınarak daha geniş örneklem üzerinde uygulanabilir.

KAYNAKLAR

- Balcı, A. (2005). Sosyal Bilimlerde Araştırma (1.baskı). Ankara, PegemA Yayıncılık.
- Baykal, H. ve Baykal, T. (2008). Küreselleşen Dünya'da Çevre Sorunları. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(9), 17pp.
- Bilim, İ. (2012). Sürdürülebilir Çevre Açısından Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Çevre Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Genç, M. ve Genç, T. (2013). Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin çevreye yönelik tutumlarının belirlenmesi. Asya Öğretim Dergisi, 1(1), 9-19.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi (20.baskı). Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- İleri, R. (1998). Çevre eğitimi ve katılımın sağlanması. Ekoloji Çevre Dergisi, 7 (28), 3-9.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C. (1998). Çevrebilim, Ankara: İmge Kitabevi.
- Özlu, G., Keskin, M. Ö. ve Gül, A. (2013). Çevre Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Gazi University Journal of Gazi Educational Faculty (GUJGEF), 33(2).393-410

Ön Lisans Çocuk Gelişimi Bölümü Öğrencilerinin Çevre Sorunları ve Çözüm Önerilerine İlişkin Görüşleri

- Şahin, Y. (2002). Çevre Sorunları Üzerine Bir Değerlendirme. *Mevzuat Dergisi*, 52 (5), 207-214.
- Türküm, S (1998). “Çağdaş Toplumda Çevre Sorunları ve Çevre Bilinci”, Gürhan Can (ed.), *Çağdaş Yaşam Çağdaş İnsan*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 503, s. 165-182.
- Yılmaz, F. ve Gültekin, M. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının çevre sorunları bağlamında öğrenim gördükleri programa ilişkin görüşleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2012), 120-132.